

Програма за обучение на учители "Зелени поколения"

Модул 2: Принципи на преподаване в обучението между поколенията

Съфинансирано от Европейския съюз

Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техния(ите) автор(и) и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз или на Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (EACEA). За тях не носи отговорност нито Европейският съюз, нито EACEA.
номер на проекта: 2022-1-FR01-KA220-SCH-000085830

Партньори

Eutorique - Франция

Stimmuli for Social Change O.E - Гърция

1st Elementary School of Alexandria - Гърция

Centrul Judetean de Excelenta Galati - Румъния

SYNTHESIS Center for Research and Education - Кипър

Сдружение „Знам и мога“ - България

Автори

Ани Димитрова (Сдружение „Знам и мога“)

Координатор на проекта

Eutorique

Дата на публикуване

януари 2024 г.

Номер на проекта: 2022-1-FR01-KA220-SCH-000085830

Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техния(ите) автор(и) и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз или на Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (EACEA). За тях не носи отговорност нито Европейският съюз, нито EACEA.

Съдържание

1. Основна област и резултати от обучението	4
2. Основни елементи на модула.....	5
3. Теоретично представяне на основните концепции.....	5
4. Представяне на модула	6
5. Методология, използвана в рамките на модула	31
6. Казуси и научени уроци	32
7. Кутия с инструменти (работни листове).....	34
8. Библиогарфия.....	44

1. Основна област и резултати от обучението

Този модул има за цел да предостави на учителите цялостно разбиране на основните принципите и педагогическите подходи на обучението между поколенията и тяхното приложение в контекста на училищното образование. Модулът предоставя на учителите необходимите знания, умения и стратегии за ефективно включване на учениците в практики, свързани с обучението между поколенията, за насърчаване на диалога между поколенията и за вдъхновяване на действия за устойчиво бъдеще. Модулът осигурява комбинация от теоретични и практически дейности, като изследва принципите на основните педагогически подходи в образованието и дава възможност на обучаемите да разработят свои собствени проекти за взаимодействие между поколенията.

Този модул гарантира, че учителите могат да се справят с различни когнитивни нива, докато създават учебни преживявания, които насърчават критичното мислене, решаването на проблеми и активното участие на учениците.

Резултати от обучението

След завършване на този модул обучаемият ще може да:

- 1) проучи различните педагогически принципи и подходи към обучението между поколенията
- 2) разпознава учебния опит, който насърчава критичното мислене и уменията за решаване на проблеми.
- 3) прилага стратегии за обучение, които насърчават активното участие, сътрудничеството и размисъла на учениците
- 4) се свързва с обучението между поколенията и да насърчава емпатията, разбирането и уважението между различните поколения.
- 5) предлага и прилага разнообразни педагогически подходи и образователни ресурси за подобряване на знания, информираност и ангажираност на учениците чрез училищни проекти между поколенията.

2. Основни елементи на модула

В тази част са представени основните дейности, които са разработени и представени в дълбочина в следващия раздел на този модул. С цел за по-голяма яснота дейностите са обобщени в следния списък:

1. Въведение в специфични принципи и педагогики, които подчертават обучението между поколенията
2. Учене с участие и неговите предимства за ученето между поколенията
3. Проектно базирано обучение като ефективен подход в обучението между поколенията
4. Съвместното учене в обучението между поколенията
5. Кооперативно обучение за практика между поколенията в училищата

Обща продължителност: 10 часа (включително теория и дейности).

3. Теоретично представяне на основните концепции

Обучението чрез сътрудничество набляга на груповата работа и споделеното разбиране между участниците. Обединяването на участниците в различни фази на проекта подобрява работата в екип, комуникацията и обмена на различни гледни точки в контекста на обучението между поколенията.

Съвместното учене в условията на междупоколенческа среда се основава на принципа, че хората от различни поколения могат да се учат едни от други чрез съвместни усилия, които насърчават взаимното уважение и разбиране.

Експерименталното учене се основава на принципа, че хората се учат най-добре чрез пряк опит, изследване и осмисляне на този опит. То е насочено към развиване на умения за решаване на проблеми чрез прилагане на теоретични знания в практически, реални ситуации.

Участието в обучението се основава на принципа, че активното участие и сътрудничеството дават възможност на участниците да поемат отговорност за процеса на обучение. Набляга се на груповите дейности, дискусиите и съвместните проекти.

Проектно базираното обучение активно включва участниците в реални проекти, за да развие умения за решаване на проблеми и практически знания. Участниците се ангажират с практически решения, като насърчават критичното мислене и прилагането на теоретични знания в рамките на ученето чрез преживяване.

4. Представяне на модула

4.1. Изследване на обучението между поколенията в класната стая

Обучението между поколенията е динамичен и приобщаващ подход, който обединява хора от различни възрастови групи, за да се включат в споделено учене в различни среда. Като използва разнообразния житейски опит, перспективите и различните форми на интелигентност на учащите от различните поколения, този образователен подход насърчава взаимното разбиране, съпричастността и богатия обмен на меки умения. В този раздел на обучението между поколенията ще се запознаем с неговите принципи, педагогики и практически приложения.

Дейност 1: Специфични принципи и педагогики, които подчертават обучението между поколенията

Обучение между поколенията в класната стая се обогатява с принципите на сътрудничеството, ученето чрез преживяване, разказването на истории, Сократовите въпроси и рефлексията. Тези педагогически подходи насърчават смисленото взаимодействие, взаимното разбиране и обмена на знания между хората от различни поколения, като създават динамична и обогатяваща учебна среда.

По-долу са представени някои ключови елементи, както и упражнения за размисъл:

Учене чрез сътрудничество:

- Педагогика: обучението чрез сътрудничество набляга на взаимодействието с връстници и съвместната работа в група.
- Принцип: насърчавайте учащите се от различни възрасти да работят заедно по проекти, задачи или дискусии.
- Теоретична основа: социалният конструктивизъм, според който учащите изграждат знания чрез взаимодействие с другите, подкрепя съвместното учене.

Упражнение за размисъл: Размисъл върху минало преживяване, в което сте работили с човек от друго поколение. Какво научихте от това взаимодействие и как то подобри разбирането ви за дадена тема или концепция?

Учене чрез преживяване:

- Педагогика: ученето чрез преживяване включва практически опит и осмисляне на този опит.
- Принцип: създайте възможности за учениците да се включат в реални дейности, като например общественополезна дейност или проекти, които свързват различните поколения.
- Теоретична обосновка: в цикъла на Дейвид Колб за учене чрез преживяване се подчертава значението на рефлексията в ученето.

Упражнение за размисъл: Опишете практическо обучение, което според вас би било полезно както за по-младите, така и за по-възрастните участници. Как това преживяване може да насърчи разбирането и ученето между поколенията?

Разказване на истории и наративно обучение:

- Педагогика: разказването на истории е мощен начин за предаване на опит, ценности и знания.

- Принцип: насърчавайте участниците да споделят своите житейски истории, преживявания и разкази, създавайки богата палитра от гледни точки.
- Теоретична основа: този подход може да се използва в наративната педагогика, която набляга на използването на истории за ангажиране на учащите.

Упражнение за размисъл: Споделете лична история или спомен от живота си, които според вас биха могли да вдъхновят или образават другите. Как разказването на истории може да бъде да се интегрира в обучението между поколенията, за да се насърчи съпричастността и разбирането?

Сократовите въпроси:

- Педагогика: Сократовото задаване на въпроси насърчава критичното мислене и ученето, основано на проучване.
- Принцип: използвайте въпроси с отворен отговор, за да стимулирате дискусията и проучване на теми, които са значими за участниците от различни поколения.
- Теоретична основа: Сократовият метод, който се корени във философията на Сократ, насърчава задаването на въпроси като начин за провокиране на дълбока мисъл и диалог.

Упражнение за размисъл: Формулирайте поредица от отворени въпроси, свързани с тема, която представлява интерес, които могат да се използват за улесняване на дискусията между лица от различни възрастови групи. Как тези въпроси биха могли да насърчат размисъл и по-задълбочено разбиране?

Кръгове за размисъл и диалог:

- Педагогика: кръговете за размисъл и диалог осигуряват структурирано пространство за споделяне и размисъл.

- Принцип: организирайте редовни кръгове, в които участниците се редуват да споделят своите мисли, опит и гледни точки по различни теми.
- Теоретична обосновка: възстановителните практики, включително кръговете, могат да бъдат адаптирани за насърчаване на смислен диалог и връзка.

Упражнение за размисъл: Представете си, че водите кръг за размисъл и диалог с участници от различни поколения. Какви основни правила и подкани бихте установили, за да създадете безопасно и уважително пространство за споделяне?

Дейност 2: Принципи на ученето с участие и приложението им за ученето между поколенията

Обучението между поколенията често се възползва от подходи, основани на участието, при които учащите се активно участват в дискусии, дейности и процеси на вземане на решения. И по-младите, и по-възрастните участници могат да допринесат своите гледни точки и идеи, което прави ученето по-интерактивно и приобщаващо.

Дейността за размисъл има за цел да помогне на учителите да проучат и обмислят как ученето с участие може да бъде ефективно приложено чрез учене между поколенията в училищата. Насърчава учителите да обмислят стратегии, предизвикателства и възможности за сътрудничество.

Какво е учене с участие?

Участието в обучението е подход, който набляга на активното участие, сътрудничеството и споделеното вземане на решения от учащите се. Принципите на ученето с участие включват:

1. **Активно участие:** обучаемите участват активно в учебния процес, като участват в дискусии, дейности и решаване на проблеми.

2. **Сътрудничество:** учащите работят заедно в групи, споделят идеи и си сътрудничат по проекти, като развиват чувството за общност.
3. **Споделено вземане на решения:** обучаемите имат думата за това какво и как да учат, което им позволява да поемат отговорност за своето образование.
4. **Уместност:** обучението е свързано с живота и интересите на учащите, което го прави по-ангажиращо и смислено.
5. **Отразяване:** учащите отразяват своя опит и обучение, насърчаване на по-задълбочено разбиране.
6. **Включване:** всички учащи, независимо от възраст, произход или опит, имат възможност да участват и да допринасят.

Характеристики на обучението с участие:

- **Интерактивни:** обучаемите се включват в дискусии, дейности и проекти, които изискват активно участие.
- **Ориентирани към ученика:** фокусът е върху учениците, техните интереси и нужди.
- **Сътрудничество:** учащите работят заедно, като се учат от опита и гледните точки на другите.
- **Овластяване:** ученето с участие дава възможност на учащите да поемат контрола върху своето образование.

Предимства на обучението с участие:

- Насърчава активното участие и критичното мислене.
- Усъвършенства социалните и комуникационните умения.
- Насърчава чувството за съпричастност и мотивацията за учене.

- Насърчава креативността и решаването на проблеми.
- Улеснява по-задълбоченото разбиране на понятията.
- Създава усещане за общност и приобщаване.

Недостатъци на обучението с участие:

- Може да отнеме много време и изисква внимателно планиране и съдействие.
- Може да не отговаря на всички цели на обучението или съдържание.
- Изисква квалифицирани фасилитатори, които да осигурят продуктивна групов динамичка.
- Може да бъде предизвикателство за прилагане в класове с голям брой ученици или при различни учащи.

Предимства на ученето с участие за учене между поколенията

Ученето между поколенията може да се възползва от принципите на участие чрез създаване на динамична и приобщаваща среда, в която хора от различни възрасти участват активно един в друг. То насърчава взаимното уважение и разбиране, като същевременно позволява на по-младите и по-възрастните участници да допринасят своите знания и опит.

Учениците могат да получат широк спектър от ценни ползи от ученето с участие чрез учебни преживявания между поколенията. Ето някои от основните умения, които учениците могат да развият:

1. **Емпатия и разбиране:** ученето с участие на различни поколения позволява на учениците да взаимодействат с възрастни хора с различен произход и житейски опит. Този контакт насърчава съпричастността и по-дълбокото разбиране на предизвикателствата, гледните точки и ценностите на по-възрастните поколения.

2. **Усъвършенстване на уменията за общуване:** учениците имат възможност да практикуват активно слушане, ефективна комуникация и уважителен диалог при общуване с възрастни хора. Те се научават да изразяват ясно мислите си и да участват в смислени разговори.
3. **Критично мислене:** чрез дискусии и съвместни дейности учениците се насърчават да мислят критично и да анализират различни гледни точки и опит. Така се насърчават уменията за критично мислене и способността за оценка на информацията от различни източници.
4. **Решаване на проблеми:** работата по проекти или дейности между поколенията често включва решаване на реални проблеми или проблеми на общността. Учениците се научават да търсят решения чрез мозъчна атака, да вземат колективни решения и да изпълняват планове за действие.
5. **Културна осведоменост:** обучението между поколенията запознава учениците с различни културни перспективи, традиции и исторически контекст. Те придобиват по-дълбока представа за културното многообразие и за въздействието на историческите събития върху обществото.
6. **Личностно израстване:** взаимодействието с възрастни хора може да помогне на учениците да развият чувство за лична идентичност и самосъзнание. Те могат да придобият представа за собствените си ценности, стремежи и житейски цели.
7. **Лидерство и сътрудничество:** ученето с участие насърчава учениците да поемат лидерски роли, да работят в екипи и да си сътрудничат с хора от различни поколения. Този опит подобрява уменията за лидерство и работа в екип.
8. **Повишена увереност:** когато учениците участват в смислени разговори и си сътрудничат по проекти с възрастни хора, те често придобиват

увереност в способностите си да общуват, да допринасят и да оказват положително въздействие върху своята общност.

9. **Уважение и толерантност:** общуването с по-възрастните поколения учи учениците на важноста на зачитането на различните гледни точки и насърчаването на толерантността. Те се научават да ценят мъдростта и опита на по-възрастните хора.

10. **Дълготрайни взаимоотношения:** чрез обучението между поколенията учениците имат възможност да създадат трайни взаимоотношения с възрастни хора. Тези връзки могат да осигурят наставничество, насоки и мрежа за подкрепа през целия им живот.

11. **Актуалност в реалния свят:** Участието в обучението между поколенията често се фокусира върху проблеми и предизвикателства от реалния свят. Учениците могат да видят практическото приложение на своите знания и умения, което прави ученето по-смислено.

12. **Усещане за общност:** участието на по-възрастните поколения в контекста на обучението помага на учениците да се чувстват по-свързани със своята общност и обществото като цяло. То насърчава чувството за принадлежност и отговорност към другите.

Като цяло ученето с участие чрез преживявания между поколенията не само обогатява образователния път на учениците, но и ги подготвя за едно по-свързано и съпричастно общество. То ги въоръжава с широк спектър от умения и гледни точки, които са ценни както в академичните им занимания, така и в личния и професионалния им живот.

Дейност за размисъл: Изследване на ученето с участие на различни поколения (индивидуално/групово) - 10 минути

Разсъждавайте индивидуално върху следните въпроси:

- Какво означава за вас учене с участие?

- Как си представяте обучението между поколенията във вашата класна стая или училище?
- Какви са потенциалните ползи и предизвикателства при прилагането на такъв подход?

Дейност 3: Проектно базирано обучение и неговото приложение за обучението между поколенията

Проектите между поколенията могат да бъдат разработени така, че да насърчават съвместното решаване на проблеми, творчеството и критичното мислене. Учениците и възрастните хора могат да работят заедно по проекти, които са насочени към реални проблеми или нужди на общността, като насърчават чувството за цел и споделени постижения.

Принципи на проектно-базираното обучение

Проектно-базираното обучение (ПБО) е подход на преподаване, който акцентира върху ученето чрез практически, реални проекти. Принципите му включват:

1. **Автентични проекти:** проектите са разработени така, че да се справят с проблеми или предизвикателства от реалния свят, което прави обучението релевантно и смислено.
2. **Проучване и изследване:** учениците се интересуват, проучват и изследват теми самостоятелно или в сътрудничество, като насърчават любопитството и критичното мислене.
3. **Решаване на проблеми:** проектите често включват сложни проблеми, които изискват от учениците да анализират, синтезират и прилагат знания и умения.
4. **Автономия на учениците:** учениците имат известна автономия при избора на теми за проекта, поставянето на цели и определянето на начина, по който да подходят към проекта.

5. **Сътрудничество:** насърчава работата в екип, комуникацията и сътрудничеството между учениците и често включва взаимодействие с експерти или наставници.
6. **Представяне и размисъл:** учениците представят резултатите от проекта си пред публика и размишляват върху процеса на обучение и резултатите от него.

Характеристики на проектно-базираното обучение:

- **Ориентирано към проекта:** обучението се върти около изпълнението на проект, който служи като основно средство за обучение.
- **Водени от учениците:** учениците поемат отговорността за своето обучение, като вземат решения за посоката и целите на проекта.
- **Изследване:** насърчава търсенето, изследването и проучването за решаване на реални проблеми.
- **Интердисциплинарни:** проектите често обхващат няколко предметни области, което насърчава цялостното обучение.
- **Оценяване чрез автентични задачи:** оценяването се основава на способността на учениците да прилагат знания и умения в реални условия.

Предимства на проектно-базираното обучение:

- Насърчава критичното мислене, решаването на проблеми и творчеството.
- Повишава ангажираността и мотивацията на учениците.
- Развива умения за сътрудничество и комуникация.
- Насърчава задълбоченото разбиране на понятията.
- Подготвя учениците за предизвикателствата на реалния свят.

- Насърчава чувството за съпричастност и отговорност към ученето.

Недостатъци на проектно-базираното обучение:

- Изисква внимателно планиране и управление на времето.
- Може да се окаже предизвикателство за последователно оценяване и класиране.
- Изисква разнообразни ресурси и технологии.
- Може да е необходимо допълнително обучение и подкрепа за учителите.
- Не всички теми или учебни цели са подходящи за ПБО.

Какви са предимства на адаптирането на ПБО за обучение между поколенията?

Проектно-базираното обучение може да бъде ефективно адаптирано за обучение между поколенията чрез разработване на проекти, в които участват както по-млади ученици, така и по-възрастни хора. Акцентът трябва да бъде поставен върху съвместни, реални проекти, които позволяват на поколенията да се учат взаимно от своите знания и опит.

По-конкретно, последиците от адаптирането на ПБО за обучението между поколенията включват следното:

1. **Възможности за съвместно обучение:** ПБО предоставя на по-младите ученици и на по-възрастните хора възможност да си сътрудничат по проекти, които се основават на техните уникални предимства и перспективи. Съвместните проекти могат да включват решаване на проблеми, изследвания или творчески начинания, които изискват принос и от двете поколения. Това сътрудничество насърчава взаимното учене и помага за преодоляване на различията между поколенията.
2. **Споделен експертен опит:** Проектите на ПБО в условията на междупоколенческа среда могат да се възползват от експертните знания и опита на възрастните хора. Например, ако проектът е свързан с

подобряването на общността, по-възрастните възрастни могат да имат исторически познания за развитието на общността, които могат да бъдат безценни. По-младите ученици могат да внесат свежи идеи и технологични умения. Този обмен на опит обогатява учебния опит на всички участници.

3. **Значение за реалния свят:** Проектите на ПБО между поколенията често са насочени към реалния свят. Това означава, че разглежданите проблеми са пряко свързани с местната общност или общество. Това не само прави ученето по-смислено, но и позволява на двете поколения да разберат практическите последици от своите усилия.
4. **Съхраняване на културните знания:** ПБО проектите могат да бъдат разработени така, че да събират и съхраняват културни знания, традиции и устни истории. По-възрастните хора могат да служат като хранилища на културна мъдрост, а учениците могат да поемат ролята да запазят и споделят тези знания чрез проекти. Това помага да се гарантира, че културното наследство се предава на по-младите поколения.
5. **Усъвършенстване на комуникационните умения:** ПБО между поколенията изискват ефективна комуникация и сътрудничество. По-младите ученици се научават да общуват с уважение и съпричастност, когато работят с по-възрастни хора, докато по-възрастните хора могат да подобрят своите цифрови и комуникационни умения чрез взаимодействие с по-младите поколения.
6. **Емпатия и разбиране:** Сътрудничеството по реални проекти насърчава съпричастността и разбирателството между поколенията. Докато двете групи работят заедно за решаване на проблеми или постигане на цели, те придобиват представа за перспективите, ценностите и предизвикателствата на другата страна. Това насърчава по-голямо взаимно уважение и намалява стереотипите или предразсъдъците.

7. **Сграда на общността:** проектите често включват взаимодействие с по-широката общност, като например провеждане на проучвания, интервюта или информационни кампании. Това ангажиране на общността може да доведе до развиване на силни връзки между поколенията, при които учениците и възрастните хора работят заедно, за да отговорят на нуждите на общността и да изградят чувство за принадлежност.
8. **Развитие на умения за живот:** ПБО между поколенията могат да допринесат за развитието на житейски умения у учениците, като например лидерство, работа в екип, управление на проекти и решаване на проблеми. По-възрастните хора могат също така да наставяват и ръководят учениците в тези области въз основа на собствения си житейски опит.
9. **Дългосрочни взаимоотношения:** ПБО проектите могат да доведат до трайни взаимоотношения между по-младите ученици и по-възрастните. Тези връзки могат да продължат и след края на проекта и да осигурят постоянна подкрепа, наставничество и възможности за учене.
10. **Лично израстване:** както по-младите ученици, така и по-възрастните могат да изпитат лично израстване чрез ПБО между поколенията. По-младите ученици могат да получат по-дълбока оценка за мъдростта на по-възрастните поколения, докато по-възрастните възрастни могат да намерят нова цел и удовлетворение, като допринасят за образованието и развитието на по-младите хора.

В обобщение, адаптирането на проектно-базираното обучение към контекста на взаимодействието между поколенията създава богата и динамична учебна среда, в която поколенията си сътрудничат по значими проекти, които са от полза за тяхната общност и насърчават взаимното обучение и разбиране. То използва силните страни на всяко поколение и има потенциала да създаде трайно положително въздействие както върху хората, така и върху общностите.

Добри практики: Проект за устойчиви градински практики между поколенията

Прочетете следния пример за инициатива за проектно обучение между поколенията и обмислете нейното приложение/адаптиране във вашите преподавателски практики.

В рамките на тази инициатива за проектно-базирано обучение (ПБО) едно начално училище си партнира с местна пенсионерска общност, за да създаде устойчива градина на територията на училището. Проектът имаше за цел да насърчи връзките между поколенията, като същевременно обучава учениците на екологична устойчивост и градинарство.

Учителите си сътрудничат с жителите на общността, за да планират проекта за градината. Те обсъдиха целите на проекта, ролите и отговорностите. В същото време учениците, ръководени от учителите и възрастните хора, проучиха устойчиви градински практики и създадоха градински проект, който отчита нуждите и предпочитанията на двете поколения. Учениците и възрастните хора работиха заедно, за да засадят и поддържат градината. Това включваше засаждане на зеленчуци, цветя и билки, както и прилагане на устойчиви практики за поливане и компостиране. По време на проекта учениците и възрастните хора имаха възможност да общуват, да споделят истории и да изграждат взаимоотношения. Те също така документираха своите преживявания и размисли. В края на проекта градината даде продукция, която беше споделена между училището и общността на пенсионерите. На празнично събитие двете поколения се събраха, за да се насладят на плодовете на своя труд.

Рефлексивни въпроси:

1. Как проектът е повлиял на отношенията между поколенията в училището и в общността на пенсионерите? Възможно ли е да се разработи подобна дейност във вашето училище?
 - Смятате ли, че учениците и възрастните хора могат да развият взаимно разбиране и уважение?

2. Приложимо ли е учениците да се учат на екологична устойчивост и градинарство чрез такива инициативи?
 - Възможно ли е чрез подобни проекти различните поколения да развият чувство за отговорност към околната среда?
3. Какви възможности за постоянни връзки и обучение между поколенията могат да бъдат създадени в резултат на такива проекти?
 - Как училището може да се ангажира с общността на пенсионерите и да надгради тази инициатива?
 - Има ли други проекти между поколенията, които биха могли да бъдат разгледани в бъдеще?

Този рефлексивен подход позволява на учителите и училищата да оценят въздействието и последиците от проектите между поколенията, да се поучат от опита си и да определят възможностите за по-нататъшен растеж и развитие на образователните си практики.

Дейност 4: Използване на кооперативното обучение за образование между поколенията

Какво представлява кооперативното обучение и какви са неговите принципи?

Кооперативното обучение е стратегия за обучение, която набляга на съвместната работа в група и активното участие. Принципите на кооперативното обучение включват:

1. **Положителна взаимозависимост:** членовете на групата разчитат един на друг за постигане на общите цели, което засилва чувството за екипна работа.
2. **Индивидуална отговорност:** всеки ученик е отговорен за собственото си обучение и допринася за успеха на групата.

3. **Взаимодействие лице в лице:** членовете на групата участват в открита комуникация и дискусия, като насърчават социалното взаимодействие.
4. **Междоличностни умения:** съвместното обучение развива междоличностни умения, като например общуване, разрешаване на конфликти и лидерство.
5. **Групова обработка:** групите периодично отразяват своята работа в екип, решаването на проблеми и процесите на вземане на решения, за да подобрят сътрудничеството си.

Характеристики на кооперативното обучение:

- **Групи за сътрудничество:** учениците работят в малки групи, за да изпълнят задачи или проекти.
- **Структурирани задачи:** задачите са разработени така, че да изискват сътрудничество, с конкретни роли и отговорности.
- **Активно участие:** всички членове на групата участват активно в обучението и допринасят за успеха на групата.
- **Улесняване на работата на учителя:** учителят ръководи процесите в групата, оказва подкрепа и осигурява отчетност.
- **Оценка на индивидуалното и груповото представяне:** оценката отчита както индивидуалния, така и груповия принос.

Какви са предимствата и недостатъците на кооперативното обучение?

Предимства на кооперативното обучение:

- Усъвършенства критичното мислене, уменията за решаване на проблеми и вземане на решения.
- Насърчава комуникацията и уменията за работа в екип.

- Насърчава положителните взаимоотношения между учениците.
- Насърчава активното участие и мотивацията.
- Подкрепя различни обучаеми и се съобразява с различни нива на умения.
- Изгражда чувство за отговорност за собственото учене и за успеха на групата.

Недостатъци на кооперативното обучение:

- Може да изисква повече време за работа в група в сравнение с традиционното обучение.
- Може да бъде предизвикателство да се управляват ефективно групите и да се осигури равнопоставено участие.
- Потенциал за конфликти или неравностоен принос в рамките на групите.
- Индивидуалната отговорност може да бъде трудно да се оцени.
- Може да не е подходящо за всички ученици, цели или области на съдържанието.

Въздействие на кооперативното обучение върху обучението между поколенията

Съвместното учене може да бъде ефективно адаптирано за учене между поколенията чрез създаване на съвместни групови преживявания, които включват както по-млади, така и по-възрастни участници. Акцентът трябва да бъде поставен върху общите цели на обучението, положителната взаимозависимост и активното участие, с цел насърчаване на взаимното разбиране и обmena на знания между поколенията.

Адаптирането на кооперативното учене за учене между поколенията включва:

- 1. Споделени цели на обучението:** при кооперативното обучение между поколенията участниците от различни възрастови групи си сътрудничат за постигане на общи цели на обучението. Този подход насърчава поколенията да работят заедно за постигане на общи образователни цели. Например по-младите ученици и по-възрастните хора могат съвместно да изследват теми като местна история, опазване на околната среда или технологична грамотност. Тази обща насоченост насърчава взаимното разбиране и затвърждава идеята, че ученето е пътуване през целия живот.
- 2. Положителна взаимозависимост:** кооперативното учене набляга на положителната взаимозависимост, при която успехът на един човек е свързан с успеха на цялата група. В контекста на взаимодействието между поколенията този принцип насърчава участниците да подкрепят взаимно своето учене и развитие. По-младите ученици и по-възрастните могат да си сътрудничат по задачи и проекти, като използват съответните силни страни и опит. По този начин се насърчава чувството за принадлежност и екипна работа между поколенията.
- 3. Активно участие:** кооперативното учене насърчава всички участници да участват активно в учебния процес. В условията на взаимодействие между поколенията това означава, че възрастните хора не са пасивни получатели на знания, а активно допринасят за учебния процес. Те могат да споделят своята мъдрост, истории и житейски опит, което обогатява образователния процес за по-младите поколения. Тази активна ангажираност създава по-динамична среда за учене с участие.
- 4. Социално взаимодействие и изграждане на взаимоотношения:** съвместното учене между поколенията насърчава социалното взаимодействие и изграждането на взаимоотношения между по-младите и по-възрастните участници. Докато работят заедно по съвместни задачи, участниците имат възможност да се включат в открита комуникация, да споделят лични истории и да изградят значими връзки. Тези връзки

излизат извън рамките на класната стая или учебната среда, като насърчават чувството за общност и взаимно уважение.

5. **Обмен на знания:** една от основните цели на обучението между поколенията е обменът на знания. Съвместното учене осигурява структурирана рамка за осъществяване на този обмен. По-младите участници могат да се учат от мъдростта и опита на по-възрастните, а по-възрастните могат да се възползват от свежите перспективи и прозрения на по-младите поколения. Този двупосочен обмен на знания обогатява образователния опит за всички участници.
6. **Ефективно съдействие от страна на учителите:** при съвместното учене между поколенията учителите или фасилитаторите играят решаваща роля в ръководенето на процеса на сътрудничество. Те могат да създадат безопасна и приобщаваща учебна среда, да поставят ясни учебни цели и да оказват подкрепа при необходимост. Ефективното фасилитиране гарантира, че и по-младите, и по-възрастните участници имат равни възможности да допринасят и да се учат един от друг.
7. **Приложимост в различни образователни среди:** принципите на кооперативното учене могат да се адаптират към различни образователни среди, включително официални класни стаи, общностни програми и онлайн платформи за обучение. Тази гъвкавост позволява кооперативното учене между поколенията да се прилага в различни контексти, като училища, обществени центрове, общности на пенсионери и семейна среда.
8. **Насърчаване на ученето през целия живот:** съвместното учене между поколенията засилва идеята, че ученето е начинание, което продължава през целия живот. По-възрастните хора служат като пример за подражание на по-младите поколения, като демонстрират ангажираност към непрекъснатото учене и личностно израстване. Това може да вдъхнови

по-младите участници да възприемат нагласата за учене през целия живот, като насърчи културата на любопитство и самоусъвършенстване.

В обобщение, принципите на кооперативното учене осигуряват стабилна рамка за създаване на смислени учебни преживявания между поколенията, които насърчават взаимното разбиране, обмена на знания и положителните взаимоотношения между по-младите и по-възрастните участници. Този подход не само подобрява образователните резултати, но и допринася за изграждането на по-силни и по-свързани общности между поколенията.

Сесия за размисъл

Тази сесия дава възможност на участниците да разгледат взаимодействието от съвместното учене в условията на междупоколенческа среда, като насърчават по-дълбокото разбиране на потенциалните ползи и трансформиращата сила на съвместното учене между поколенията.

- **Разсъждавайте върху следните въпроси:**

1. Как концепцията за споделени учебни цели може да бъде от полза както за по-младите, така и за по-възрастните участници в кооперативното обучение между поколенията? Разсъждавайте върху конкретни примери.
2. По какъв начин положителната взаимозависимост насърчава чувството за принадлежност и екипна работа между поколенията? Споделете личния си опит или прозрения.

По какъв начин активното участие допринася за динамична и приобщаваща учебна среда в условията на междупоколенческо обучение? Помислете за въздействието на активното участие на двете поколения.

Дейност 5: Интегриране на педагогически методи за проекти между поколенията в училищата

Стъпка 1: Припомнете си принципите на ученето между поколенията

Струва си да се отбележи, че представените по-рано принципи на преподаване не са взаимно изключващи се и преподавателите често комбинират елементи от различни подходи за създаване на по-ефективна и ангажираща учебна среда.

Въз основа на това ученето между поколенията се отнася до процеса на обмен на знания и опит между различните поколения. Въпреки че не съществува фиксиран набор от принципи, свързани изключително с ученето между поколенията, следните принципи обикновено се съгласуват с този подход:

- *Взаимно уважение и оценяване на различията:* обучението между поколенията насърчава уважението и признателността към хората от различни възрастови групи. То признава уникалните перспективи, опит и знания, които всяко поколение внася в учебната среда.
- *Взаимност и обмен:* ученето между поколенията набляга на двупосочния обмен на знания и опит между поколенията. То признава, че както по-възрастните, така и по-младите хора имат ценни идеи, които да споделят, и могат да се учат един от друг.
- *Учене в сътрудничество:* ученето между поколенията насърчава сътрудничеството между хората от различни възрастови групи. То насърчава екипи или групи от различни поколения да работят заедно по проекти, дейности или дискусии, като насърчава споделянето на различни гледни точки и опит.
- *Наставничество и ролеви модели:* обучението между поколенията често включва отношения на наставничество, при които по-възрастните хора служат като наставници или водачи на по-младите. Наставниците предоставят насоки, подкрепа и трансфер на знания, а наставяваните

получават ценни познания и се учат от опита на по-възрастните поколения.

- *Активно ангажиране и участие:* обучението между поколенията насърчава активното ангажиране и участие на всички участници. То насърчава открития диалог, груповите дискусии и интерактивните дейности, които улесняват споделянето на знания, опит и гледни точки.
- *Контекстуализация и приложение:* обучението между поколенията има за цел да свърже знанията и опита на различните поколения с реалния живот. То набляга на прилагането на ученето в практически ситуации, което позволява на участниците да видят значимостта и стойността на обмена на знания между поколенията.
- *Емпатия и разбиране:* обучението между поколенията насърчава емпатията и разбирането между поколенията. То насърчава участниците да развият разбиране за историческия, социалния и културния контекст, който формира гледните точки и опита на различните поколения.
- *Учене през целия живот:* ученето между поколенията насърчава нагласата за учене през целия живот. То признава, че ученето се случва през целия живот и насърчава хората от всички възрасти да продължат да се учат един от друг и един с друг.

Важно е да се отбележи, че принципите на обучението между поколенията могат да се прилагат в различни образователни среди, като училища, обществени центрове или семейна среда. Подходът признава стойността на връзките между поколенията и ползите от споделянето на знания и сътрудничеството между възрастовите групи.

Стъпка 2: Обсъдете принципите на преподаване и тяхното значение за обучението между поколенията

- Обсъдете как традиционната педагогика може да бъде включена в проектите между поколенията чрез ръководени лекции и структурирани дейности.

- Обяснете как принципите на ученето с участие могат да бъдат приложени в проектите между поколенията чрез включване на участниците в планирането, вземането на решения и оценката на проекта.
- Обсъдете как проектното обучение може да послужи като основа за проекти между поколенията, като позволи на участници от различни възрасти да си сътрудничат по смислени практически проекти.
- Подчертайте приложимостта му в проектите между поколенията, като насърчите сътрудничеството, активната комуникация и обмена на умения и знания между участниците.
- Обяснете как ученето чрез заместване може да се интегрира в проектите между поколенията, като се насърчават участниците да споделят своя житейски опит, умения и истории, което насърчава съпричастността и разбирането между поколенията.

Стъпка 3: Интегриране на принципите за проекти, свързани с поколенията

- Подчертайте, че всяка от тези педагогика има уникални предимства.
- Обсъдете значението на интегрирането на тези принципи за създаване на цялостен опит в обучението между поколенията.

Стъпка 4: Идеи за проекти между поколенията

- Представете идеи за проекти между поколенията, които включват принципи от всяка педагогика, като например:
 1. Обществен проект за устна история, в който ученици, родители и баби и дядовци си сътрудничат, за да събират и споделят лични истории.
 2. Проект за градинарство, в който участници от всички възрасти работят заедно, за да планират, засадят и поддържат училищна градина, съчетавайки практическо обучение и съвместни усилия.

3. Програма за технологично наставничество, в която по-възрастните поколения преподават на по-младите ученици умения за работа с цифрови технологии, а по-младите помагат при настройката и поддръжката на технологиите.
4. Проект за устойчивост на околната среда в цялото училище, в който участват ученици, учители, родители и местни възрастни хора и който се фокусира върху съвместните усилия за намаляване на въздействието върху околната среда.

Стъпка 5: Мозъчна атака

- Предложете допълнителни идеи за проекти, които включват множество педагогически принципи, които могат да бъдат приложени във вашето училище.

Изгответе план за действие за това как дейностите, свързани с участието на различни поколения, могат да бъдат приложени във вашата преподавателска практика.

Обща продължителност на модула: 10 часа

Среда

физическа среда

виртуална среда (напр. Zoom, Google meet) и онлайн пространства за сътрудничество (напр. Jamboard, Miro, Mural)

Резултати (4-5 основни)

- 1) запознаване с различните педагогически принципи и подходи към обучението между поколенията
- 2) разпознаване на учебния опит, който насърчава критичното мислене и уменията за решаване на проблеми
- 3) прилагане на стратегии за обучение, които насърчават активното участие, сътрудничеството и размисъла на учениците

	<p>4) свързване с обучението между поколенията и насърчаване на емпатията, разбирането и уважението между отделните поколения.</p> <p>5) прилагане на разнообразни педагогически подходи и образователни ресурси за подобряване на знания, информираност и ангажираност на учениците чрез училищни проекти между поколенията.</p>		
Съдържание	<ul style="list-style-type: none">• Специфични принципи и педагогика, които подчертават обучението между поколенията• Принципи на ученето с участие• ПБО• Кооперативно обучение• Интегриране на педагогически методи за проекти между поколенията в училищата	Продължителност	Продължителност на всяка дейност: <ol style="list-style-type: none">1. 40 минути2. 60 минути3. 40 минути4. 60 минути5. 40 минути
Описание на дейностите (стъпка по стъпка)¹	<ul style="list-style-type: none">• Разглеждане на различни педагогически методики: експериментално, кооперативно, съвместно и разказване на истории• Учене с участие: дейност за размисъл• ПБО• Приемане на съвместното обучение за образование между поколенията	Вид дейност	<ul style="list-style-type: none">• Рефлексивно учене• Обучение в сътрудничество• Мозъчна атака и съвместно проектиране• ПБО• Мозъчна атака и съвместно проектиране
Материали/ консуматииви			маркери, моливи, флипчарт, тетрадки, материали, достъп до интернет и др.

¹ Подробните стъпки за всяка дейност са представени в работните листове.

5. Методология, използвана в рамките на модула

Методологиите, използвани в този модул, са свързани с педагогическите принципи и методологии и по-специално с уменията, от които участниците се нуждаят, когато си сътрудничат в среда, в която се срещат различни поколения.

- Обучението, основано на проекти, е разработване на практически решения на реални проблеми, което насърчава уменията за решаване на проблеми и практическите познания.
- Учене в сътрудничество с акцент върху работата в група и споделеното разбиране между участниците.
- Експериментално обучение, при което участниците участват в експерименти, проекти или интерактивни преживявания за затвърждаване на понятията.
- Обучението с участие, включващо активно участие и сътрудничество, дава възможност на участниците да поемат отговорност за процеса на обучение.
- Разказване на истории с помощта на истории за предаване на опит, ценности и уроци.
- Съвместното учене насърчава позитивна и съвместна учебна среда, премахва бариерите между поколенията и насърчава чувството за споделено учене и постижения.

6. Казуси и научени уроци

1. ILCES (проект "Обучаващи се общности за екологична устойчивост")

Организатор и заинтересовани страни	Партньорски държави, участващи в проекта: Латвия, Италия, Германия, Ирландия, Хърватия
Рамка	ILCES функционира в рамките на Европейската зелена сделка, като съобразява целите си с общите цели за постигане на неутралност по отношение на климата и насърчаване на по-устойчива и устойчива европейска общност. Инициативата признава, че значимата промяна изисква активното участие на всички членове на общността, включително учениците, родителите и по-широката общественост.
Описание на дейността	<p>Ключова дейност между поколенията в рамките на проекта е "Предизвикателството за устойчив квартал". Семействата, състоящи се от ученици и техните родители или настойници, се насърчават да си сътрудничат с членове на общността, за да определят и изпълнят проекти за устойчивост в своя квартал.</p> <p>Участниците посещават семинари за устойчиви практики, биоразнообразие, намаляване на отпадъците и енергийна ефективност.</p> <p>След това екипите между поколенията си сътрудничат за разработване и изпълнение на проекти като обществени градини, инициативи за рециклиране и кампании за пестене на</p>

	<p>енергия. Процесът насърчава диалога между поколенията, като по-възрастните членове на общността споделят традиционни екологични знания, а по-младите участници допринасят за съвременните перспективи.</p>
Научен урок/приложимост	<p>Включването на ученици, родители и членове на общността гарантира, че практиките за устойчивост се възприемат от различни възрастови групи.</p> <p>Сътрудничеството между поколенията подобрява цялостното разбиране на проблемите на околната среда. По-възрастните предоставят исторически контекст, а по-младите участници предлагат решения, ориентирани към бъдещето.</p> <p>Проектът дава възможност на общността да поеме отговорност за устойчиви инициативи. Партньорствата между поколенията укрепват връзките в общността и насърчават чувството за колективна отговорност.</p>
Ресурси	<p>https://ilces.eu/</p>

7. Кутия с инструменти (работни листове)

Дейност № 1: Специфични принципи и педагогики, които подчертават обучението между поколенията

Заглавие на работния лист	Изследване на обучението между поколенията в класната стая	Код на работния лист	7.1
Вид на ресурса	Дейност	Вид обучение	Самостоятелно, индивидуално и проектно обучение
Продължителност (в минути)	40 минути	Резултати от обучението	В края на тази сесия участниците ще могат да: <ol style="list-style-type: none">1. представят кратък теоретичен контекст на принципите на обучението между поколенията.2. обмислят потенциалните ползи, предизвикателства и етични съображения, свързани с обучението между поколенията.
Цели	Целта на тази дейност е да се подчертаят ключовите педагогически принципи, които са в основата на междупоколенческите практики и включване на обучението между поколенията в преподавателските практики.		

Необходими материали	<ul style="list-style-type: none">• Достъп до компютър или таблет с достъп до интернет.• Тетрадка или цифров инструмент за водене на бележки за упражненията за размисъл.
Инструкции стъпка по стъпка	<p>Стъпка 1: Въведение в подхода за учене между поколенията</p> <p>Стъпка 2: Специфични принципи и педагогика, които подчертават обучението между поколенията</p> <ul style="list-style-type: none">• Представяне на предисторията и принципите на съвместното учене; експериментално учене; разказване на истории; Сократово питане. <p>Стъпка 3: Упражнения за размисъл, свързани с всеки принцип и педагогика.</p> <p>Стъпка 4: Кръгове за размисъл и диалог.</p>

Дейност 2: Принципи на ученето с участие и приложението им за ученето между поколенията

Заглавие на работния лист	Обучение с участие	Код на работния лист	7.2
Вид на ресурса	Материали за четене/обучение	Вид обучение	Самообучение и групова рефлексия
Продължителност (в минути)	60'	Резултати от обучението	В края на тази дейност обучаемите ще могат да: 1. дефинират принципите на ученето с участие и основните му характеристики.

			2. прилагат ученето с участие чрез учене между поколенията. 3. отразяват дейностите по учене с участие.
Цели	Тази дейност за учене с участие има за цел да създаде безопасно и приобщаващо пространство в което различните поколения могат да споделят лични истории и опит, като насърчават взаимното разбиране и оценяване между поколенията.		
Необходими материали	<ul style="list-style-type: none">• Разположение на местата (столове, разположени в кръг)• Материали за писане (тетрадки, химикалки)• Таймер или хронометър• По избор: фасилитатор или модератор (учител или доброволец), който да ръководи дейността		
Инструкции стъпка по стъпка	<p>Стъпка 1: Въведение в обучението с участие. Представете концепцията и дейността.</p> <p>Стъпка 2: Характеристики на обучението с участие.</p> <p>Стъпка 3: Предимства и недостатъци на ученето с участие.</p> <p>Стъпка 4: Приложения на ученето с участие за учене между поколенията</p> <p>Стъпка 5: Дейност за размисъл: Изследване на ученето с участие на различни поколения.</p>		

Дейност 3: Проектно базирано обучение и неговото приложение за учене между поколенията

Заглавие на работния лист	ПБО	Код на работния лист	7.3
Вид на ресурса	дейност	Вид обучение	Работа в група
Продължителност (в минути)	40'	Резултати от обучението	<p>В края на тази дейност учителите ще могат да:</p> <ol style="list-style-type: none">1. разпознават основните принципи на проектно-базираното обучение (ПБО).2. определят характеристиките, предимствата и недостатъците на ПБО.3. разсъждават върху адаптирането на ПБО чрез учене между поколенията за преподаването и ученето.4. определят потенциални ПБО проекти, приложими за

			техния специфичен образователен контекст.
Цели	Тази дейност има за цел да запознае преподавателите с принципите, характеристиките, предимствата и последиците от проектно-базираното обучение (ПБО). Чрез насърчаване на размисъл за това как ПБО може да бъде интегрирано чрез обучение между поколенията в техните преподавателски практики.		
Необходими материали	<ul style="list-style-type: none">• Слайдове за презентация (по избор)• Бяла дъска или флипчарт с маркери (по избор)• Помагала или работни листове с ключови понятия (по избор)• Лаптоп или проектор за мултимедийни презентации (по избор)		
Инструкции стъпка по стъпка	<p>Стъпка 1: Запознаване с принципите на проектно-базираното обучение.</p> <p>Стъпка 2: Характеристики на проектно-базираното обучение.</p> <p>Стъпка 3: Предимства и недостатъци на ПБО.</p> <p>Стъпка 4: Предимства на адаптирането на ПБО за обучение между поколенията.</p> <p>Стъпка 5: Добри практики: Проект за устойчива градина между поколенията.</p> <p>Стъпка 6: Рефлексивни сесии.</p>		

Дейност 4: Използване на съвместното обучение за обучение между поколенията

Заглавие на работния лист	Коопери рано учене	Код на работния лист	7.4
Вид на ресурса	Дейност	Вид обучение	Самообучение
Продължителност (в минути)	60'	Резултати от обучението	В края на тази дейност участниците ще могат да: <ol style="list-style-type: none">1. разбират принципите и характеристиките на съвместното учене.2. разпознават предимствата и недостатъците на съвместното учене.3. прилагат принципите на кооперативното учене, за да насърчават ученето между поколенията.
Цели	<ul style="list-style-type: none">• Въвеждане на кооперативното обучение като ефективен метод на преподаване.		

	<ul style="list-style-type: none">• Насърчаване на комуникацията и разбирателството между поколенията.• Предоставяне на платформа за участниците, която да им даде възможност да се запознаят и да оценят съвместното учене.
Необходими материали	<ol style="list-style-type: none">1. Бяла дъска или флипчарт и маркери (за мозъчна атака)2. Информационни материали с принципите, характеристиките, предимствата и недостатъците на кооперативното обучение3. Малки групи, съставени от представители на различни поколения (напр. баби и дядовци, родители, деца) - ако е приложимо4. По избор: мултимедийно оборудване за презентации
Инструкции стъпка по стъпка	<p>Стъпка 1: Кооперативно обучение и неговите принципи.</p> <p>Стъпка 2: Характеристики на кооперативното обучение.</p> <p>Стъпка 3: Предимства и недостатъци на кооперативното обучение.</p> <p>Стъпка 4: Последици от кооперативното обучение за обучението между поколенията.</p> <p>Стъпка 5: Сесия за размисъл</p>

Дейност 5: Практика между поколенията в училищата

Заглавие на работния лист	Съвместното обучение в училище	Код на работния лист	7.5
Вид на ресурса	Казус/материал за четене	Вид обучение	Самообучение, саморефлексия, учене чрез правене
Продължителност (в минути)	40'	Резултати от обучението	<p>В края на тази дейност участниците ще могат да:</p> <ol style="list-style-type: none">1. проучат практическите стратегии за прилагане на кооперативното обучение в училища с различни възрастови групи.2. разработват собствени дейности за съвместно учене чрез практика между поколенията.
Цели	Целите на тази дейност са: Да се въведе кооперативното учене като ефективен метод на преподаване за практика между поколенията в училищата.		

	<ol style="list-style-type: none">1. Да се включат участниците в практическа дейност за разработване на дейности за съвместно учене, които насърчават сътрудничеството между поколенията в образователната среда.2. Да предостави практически прозрения и стратегии на преподавателите, които се интересуват от насърчаване на сътрудничеството между различните поколения.
Необходими материали	<ol style="list-style-type: none">1. Слайдове на презентация на казус или материали за раздаване, обобщаващи принципите, характеристиките, предимствата и недостатъците на съвместното обучение в образованието между поколенията (по избор).2. Бяла дъска или флипчарт и маркери за мозъчна атака и водене на бележки по време на дискусиата.3. Информационни материали с основните изводи и допълнителни ресурси, свързани с кооперативното учене и практиката между поколенията, които участниците могат да използват след проучването на случая (по избор).
Инструкции стъпка по стъпка	<p>Стъпка 1: Проучване на случай: учене в сътрудничество в условията на взаимопомощ между поколенията.</p> <p>Стъпка 2: Обмислете казуса.</p> <p>очертайте положителните резултати и предизвикателствата на модела за съвместно обучение между поколенията.</p>

	<p>Стъпка 3: Разработване на дейност за съвместно учене в условията на междупоколенческа среда.</p> <p>Стъпка 4: Въпроси за размисъл за учителите и училищата.</p>
--	--

8. Библиография

- Boss, S., & Krauss, J. (2013). *Thinking Through Project-Based Learning: Guiding Deeper Inquiry*. Corwin Publishing a SAGE company. Thousand Oaks CA.
- Bridge Meadows (2023). Available from www.bridgemeadows.org.
- Buck Institute for Education, (BIE). (2023). Available from <https://www.pblworks.org/>
- Crawley, A., & Crawley, W. (2022). *Intergenerational, Community-Based Learning and Exercise Science Student Perceptions of Classroom Community*. [Journal of Experiential Education](#), [Volume 46, Issue 3](#), p. 304 - 318
- Edutopia (2023). Project-Based Learning Section – Edutopia. Available from <https://www.edutopia.org/project-based-learning>
- Generations United (2023). Available from: <https://www.gu.org/>
- Gillies, R. (2007). *Cooperative Learning: Integrating Theory and Practice*. SAGE Publications, Inc.
- Johnson, D. & Johnson, R. (1994). *Cooperative Learning for Intercultural Classrooms: Case Studies for Inclusive Pedagogy*. Association for Supervision and Curriculum.
- Larmer, J., Mergendoller, J. & Boss, S (2015). "Setting the Standard for Project-Based Learning: A Proven Approach to Rigorous Classroom Instruction". Buck Institute for Education.
- Legacy Project (2023). Available from <https://legacyproject.org/>
- Markham, Thom. (2003). *Project-Based Learning Handbook: A Guide to Standards-Focused Project-Based Learning for Middle and High School Teachers*. Buck Institute for Education.
- Mayes, JT. (2015). *Still to learn from vicarious learning*. *E-Learning and Digital Media* 12(3-4):361-371.
- Polat, S., Okcu, Y., & Caglar, C. (2019). *Creating and utilizing spaces to enhance intergenerational learning at schools*. *International Journal of Evaluation and Education*: 8(1):1-8.
- Sprung, M. (2017). *Intergenerational Learning in the Traditional Classroom: Finding the Balance*. *Generations journal*.
- The Cooperative Learning Institute (2023). Available from: <https://www.co-operation.org/>
- TeachThought (2023). Available from www.teachthought.com.

Зелени поколения: справяне с изменението на климата чрез обучение между поколенията

Съфинансирано от
Европейския съюз

Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техните автори и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз или на Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (EACEA). За тях не носи отговорност нито Европейският съюз, нито EACEA.
номер на проекта: 2022-1-FR01-KA220-SCH-000088882

